

**Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн
тайлангийн агуулга**

Удиртгал

Төсөл хэрэгжүүлэгч “Итгэл түшиг” ХХК-ийн “ Доод бөхөг” уурхайн уурхайн төслийн товч мэдээлэл

1. Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл
2. Байгаль орчны менежментийн тухайн жилийн төлөвлөгөөний гол зорилт
3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт
4. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт
5. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт
6. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт
7. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт
8. Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт
9. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт
10. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт
11. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөний биелэлт
12. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, түүний үр дүнг тайлагнах, хэлэлцүүлэх төлөвлөгөөний биелэлт
13. Дүгнэлт

2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

“Доод Бөхөгийн хөндий” элс-хайрганы холимогийн ордын ил уурхайн техник-эдийн засгийн үндэслэлийг “ИТГЭЛТҮШИГ” ХХК-ны 2019 оны 6-р сард өгсөн техник-эдийн засгийн үндэслэл боловсруулах захиалга, 2017 онд гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын тайлан зэрэг материалуудыг үндэслэн боловсруулав.

2017 онд хийсэн хайгуулын ажлын дүнд элс-хайрганы холимогийн нөөцийг нийтдээ В + С зэрэглэлээр 105.687 мян.м³ тогтоосон ба үүнээс В зэрэглэлээр 74.887 мян.м³, С зэрэглэлээр 30.800 мян.м³ нөөц тогтоосон.

Орд нь уул-техникийн нөхцөлийн хувьд ил аргаар олборлоход тохиромжтой, дэд бүтэц сайн хөгжсөн газарт орших ба хэрэглэгчиддээ ойр байгаа зэрэг давуу талтай юм.

Ордын ашигт малтмалын чанар болон нөөцийн үнэлгээний хувьд үйлдвэрлэлд бүрэн бэлтгэгдсэн.

Газар зүйн байршил: “Доод Бөхөгийн хөндий” элс, хайрганы холимогийн ордын талбай нь Төв аймгийн Алтанбулаг сумын нутаг дэвсгэрт байрлана.

- Засаг захиргаа: Төв аймаг, Алтанбулаг сум
- Талбайн нэр: "Бөхөг-1"(Доод Бөхөгийн хөндий)
- Ашигт малтмалын үндсэн төрөл: Элс хайрганы холимог
- Трапецийн номенклатур: L-48-10
- Талбайн нийт хэмжээ: 3.04 га
- Газарзүйн солбицол:

1. 106° 35' 48.79"	47° 44' 18.5"
2. 106° 35' 47.3"	47° 44' 18.5"
3. 106° 35' 45.93"	47° 44' 19.57"
4. 106° 35' 44.8"	47° 44' 20.54"
5. 106° 35' 44.12"	47° 44' 21.21"
6. 106° 35' 44.12"	47° 44' 27.78"
7. 106° 35' 49.67"	47° 44' 27.78"
8. 106° 35' 49.67"	47° 44' 18.74"

Уурхайн ашиглалтын технологи нь ил аргаар тээвэрлэлттэй ашиглалтын системээр явагдсан.

Уурхай болон боловсруулах үйлдвэр нь нэг ээлжээр улирлын чанартай ажилласан тул уурхайд гэрэлтүүлэг шаардлагагүй байсан Уурхай болон үйлдвэрлэлийн гол хэрэглэгч нь цехийн контор, ажилчдын цайны болон засварын газар, сахиулын байр ахуйн хэрэглээ, бутлан ангилж боловсруулах үйлдвэр зэрэг байсан.

2022 онд уурхай дээр 10 хүн ажилласан ба тэдгээрт өдөр тутмын ХХ-ийн зааварчлагыг тогтмол өгч, ажлын хувцас багаж хэрэгслээр бүрэн хангаж байсан ба энэ хугацаанд үйлдвэрлэлийн осол аваарь гараагүй.

Уурхайн унд ахуйн хэрэглээний усыг гүний худгаас зөөвөрлөн хангасан.

“Доод Бөхөгийн хөндий” элс-хайрганы холимогийн ил уурхай дээр 7.5 кВт-ын хүчин чадалтай манайд үйлдвэрлэсэн скруббер шигшүүр 1 ширхэг, 3.5кВт-ын хүчин чадалтай конвейер 2 ширхэг, 6.0 кВт-ын хүчин чадалтай конвейер 1 ширхэг, гэрэлтүүлэг зэрэг цахилгаан хэрэглэгчид ажиллах бөгөөд тэдгээрийг дизель генератороор хангасан.

1. ДООД БӨХӨГИЙН ХӨНДИЙН УУРХАЙН /БАЯЖУУЛАХ, БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭР/ ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

№	Үзүүлэлтүүд		Тайлбар		
1	Аж ахуйн нэгжийн нэр		Итгэл түшиг		
2	Улсын бүртгэлийн дугаар		9011057122		
3	Ордын нэр		Доод бөхөгийн хөндий		
4	Хөрөнгө оруулалт /Улсын нэр/		Монгол		
5	Ордын байршил	Аймаг/нийслэл	Төв		
		Сум/дүүрэг	Алтанбулаг		
6	Ашигт малтмалын төрөл		Элс, хайрга		
7	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар		MV-021098		
8	Нөөц	Нөөц бүртгэсэн байгууллага	УУХҮЯ, АМГТГ		
		Нөөц бүртгэсэн байгууллагын дүгнэлт, тушаал	АМГТГ 2019 оны 5-р сарын 16-ны өдрийн ХХ-08-01 тоот дүгнэлт, АМГТГ 2019.07.18 дугаар н/71 тушаал		
		Нийт хүдрийн хэмжээ	105.687 мян.м3		
		Нийтбүтээгдэхүүний хэмжээ	82.0 мян.м3		
9	Техник эдийн засгийн үндэслэл	ТЭЗҮ хүлээн авсан байгууллагын дүгнэлт, шийдвэрийн дугаар, огноо			
		ТЭЗҮ боловсруулсан аж ахуйн нэгжийн нэр			
		Ашиглах нийт хугацаа	3		
10	Уурхайн төрөл	Ил	Ил		
		Далд			
		Баяжуулах, боловсруулах үйлдвэр			
11	Жилийн хүчин чадал	Хүдэр олборлолт	Хэмжих нэгж	Мян.м ³	28,22
			Бүтээгдэхүүн гаргалт		Мян.м ³
15	Аж ахуйн нэгжийн хаяг	Аймаг/ хот, сум/дүүрэг, баг/хороо, гудамж/байр			Улаанбаатар хот Баянзүрх дүүрэг, 15-р хороолол 46а байр 17 тоот
		Гар утас			99142089
		Цахим хаяг			Itgel_tushig@yahoo.com
		Тайлан хариуцсан мэргэжилтэнгийн нэр			Ц.Туяа
		Гар утас			99142089, 96562089
		Яаралтай үед холбоо барих утас			96362089
16	Ашиглалт эхэлсэн огноо				2020
17	Улсын комисс ажилласан тухай		Хүлээлгэж өгсөн огноо		
			Актын дугаар		

1. Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Элс хайрга олборлох төслийн Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайланд дурдсанаар газрын хэвлийг эвдэж өнгөн хөрс хуулах, карьер нээх, овоолго хийх, олборлох, тээвэрлэх, буталж ангилан ялгаж угаах үйл ажиллагаагаар байгаль дэлхий эвдэрч бохирдохоос гадна тоос гэх мэт агаарт дэгдэх, шатах, тослох материал болон шингэн хаягдал хөрсөнд нэвчих замаар бохирдол үүсч эко системд их бага болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ.

Бохирдлын эх үүсвэр нь шороон авто зам, түлш шатахууны агуулах, бохирын цэг, хатуу хог хаягдал, ахуйн химийн бодис (тоос, бохир ус, угаалгын нунтаг, саван, шампунь) зэрэг болно.

2. Байгаль орчны менежментийн тухайн жилийн төлөвлөгөөний гол зорилт

Ашигт малтмалыг нь авсан хэн бүхний, эх дэлхийгээ хайрлан хамгаалж эвдсэн орчноо нөхөн сэргээх, төлжихөд нь туслах нь бидний үүрэг зорилго бөгөөд зүйн хэрэг мөн болно.

Байгаль орчны нөхөн сэргээлтийг, хуулийн хүрээнд, тогтоол шийдвэр, дүрэм журам, стандартыг үндэслэн уулын ажил болон байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дагуу ажилласан.

“Итгэл түшиг” ХХК нь элс хайрганы ордыг олборлох ашиглах явцад ашигт малтмалын тухай хуулийг чанд мөрдөн байгаль экологийн хор хөнөөл учруулахгүй уурхайн нөөцийг хаягдалгүй эмх цэгцтэй зөв ашиглахад гол зорилго нь оршино.

Үүнд:

1 Олборлолт явуулан мөргөцөг талбайд техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийж боломжийн хэмжээгээр байгалийн онгон төрх оруулах арга хэмжээ авч байх

2. Тусгай зөвшөөрлөөр олгосон эзэмшлийн талбайгаар хүнд даацын машин механизм болон бусад төрлийн тээврийн хэрэгслүүдээр олон салаа зам гарган хөрс ургамалыг эвдэх, түлш шатахуун асгаж хөрсийг бохирдуулахгүй байх.

3. Ахуйн болон шингэн хог хаягдлыг ил задгай асгаж, агаар орчныг бохирдуулахгүй нийт ажиллагсад болон орчны эрүүл ахуй нөхцлийг чанд хамгаалах.

4. Уурхайн олборлолт хийсэн болон хийгдэж байгаа мөргөцөг орчимд хөдөлмөр хамгаалал техник аюулгүйн санамж тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулж, хол ойрын оршин суугчдад анхааруулга өгч байх

5. Хүчтэй салхи шуурганы үед салхинд туугдсан элс, ойр орчмын засмал зам талбайг хучиж дарах явдлаас урьдчилан хамгаалж далан босгох, мод тарих замаар элсний нүүдлийг зогсоох арга хэмжээ авч ажиллах нь тухайн жилийн гол зорилго болж байна.

3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Элс хайрганы ордын мөргөцөг дотор элс хайрга олборлож тээвэрлэх үед техникийн буруу үйл ажиллагаанаас болж сөрөг нөлөөллүүд үүсч бий болдог. Үүнд уурхайн мөргөцөг дотор элс хайрга олборлож тээврийн хэрэгсэлд ачих үед хуурай шороо хийсч агаар орчныг бохирдуулж хүний эрүүл мэндэд сөрөгөөр нөлөөлж болзошгүй юм. Үүнийг бууруулахын тулд 2022 онд дараах арга хэмжээнүүдийг авч ажилласан болно.

Үүнд

1.. Экскаватор болон ачигч мөргөцөг дотор элс хайрга олборлож байгаа /хуурайшилтын/ үед услаж талбайг чийгшүүлэх замаар тоосжилтын хэмжээг бууруулах арга хэмжээ авч ажилласан.

2. Бульдозер болон ачигчаар уурхай хүртэлх замыг өдөрт нэг удаа хусч замын дэд хэсгийн хуурай сул шороог цэвэрлэж тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөр үүсэх тоосжилтийг бууруулж ажилласан.

3. Хүнд машин механизм болон тээврийн хэрэгслүүдийн яндангаас гарах хорт хий / CO_2 , NO_2 , SO_2 / стандартын хэмжээнд байгаа эсэхийг жилд нэг удаа техникийн үзлэгт бүрэн хамруулж шаардлага хангаагүй техникийг ажиллуулахгүй байх арга хэмжээ авч ажиллаж байна.

Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ : Төсөвт өртөг 1100.0 мян.төг. Энэ ажлын хүрээнд дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэв.

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЗАРДАЛ

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /мян.төгрөг/	Нийт зардал /мян.төгрөг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
АГААР ОРЧИН						
Тоосжилт болон бохирдуулагч хийн нөлөөгөөр орчны агаар бохирдох	Уурхайн карьер доторх замд хайрга чулуу дэвсэх, хуурайшилттай үед усалж байх	0.6 км зам	-	800.0	2022 он	Агаарын тухай хууль, MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага Ажлын байрны агаарын эрүүл ахуйн шаардлага: MNS 4990:2010, MNS 0017-2-3-16:1998 MNS 5002:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагааны ерөнхий шаардлага MNS ISO 226:2003 Дуу чимээ-хэвийн норм, түвшний хэмжээ
	Дизель түлш ашигладаг дотоод шаталт хөдөлгүүрүүд болон машинуудыг ашиглаагүй үед сул асаалттай байлгахгүй байх, шаардлага хангахгүй байгааг нь шинэчлэх		-	-	2022 он	
	Шимт хөрс болон, хөрсний овоолгын гадаргууг нягтруулах, гадаргууг тэгш бус болгох, чийгшүүлж байх; эсвэл зүлэгжүүлэх зэргээр тоосжилт үүсгэхгүй байх	Овоолго үүсгэх талбай	ҮАЗардалд	-	2022 он	
	Хүнд механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, үйлчилгээг тогтмолжуулах, хөдөлгүүрээс гарах утааны хэмжээг стандартын шаардлага хангах хэмжээнд байлгах арга хэмжээ авч ажилласан.	Үйл ажиллагааны турш	300.0		2022 он	
НИЙТ ДҮН				800.0		
УСАН ОРЧИН						
Ус ашиглах, Ахуйн хаягдал, тослох материал ба бусад хаягдлаас бага	Мэргэжлийн байгууллагаар гүний худаг гаргуулж унд ахуйд шаардлагатай усыг хангах. Гүний худагт тоолуур, хамгаалалтын бүс	Төслийн хүрээнд	ҮАЗ	ҮАЗ	2022 он	

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /мян.төгрөг/	Нийт зардал /мян.төгрөг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
гүний уст давхарга болон хөрс ургамал бохирдох	тогтоож ажиллах					
	Гол, мөрний байгалийн үндсэн голдирлыг байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын шийдвэргүйгээр өөрчлөхгүй байх ёстой.	Үйл ажиллагааны турш	-	-	2022 он	MNS 13.060.50 Усны чанарын стандарт Усны тухай хууль ЗГ-ын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын хавсралт –Ус ашигласаны төлбөрийн хувь хэмжээ/ Газар доорх усыг бохирдлоос хамгаалах: MNS3342:1982 БО, ЭМНХ-ын сайдын 1997 оны 143А, 352/А тоот хамтарсан тушаалын 2.3.5 хавсралт,
	Ус ашиглах дүгнэлт, гэрээг байгуулж ажиллах.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь “Усны тухай хууль” –ийн 28.4 –р зүйлд зааснаар“Ус ашиглах дүгнэлт” –ийг аймгийн байгаль орчны албанаас гаргуулна.Ус ашиглах дүгнэлтийг үндэслэн ус ашиглах зөвшөөрлийг Хонгор сумын Засаг даргатай холбогдох гэрээг байгуулж ажиллах шаардлагатай.	Уурхай ажиллах нийт хугацаанд	Ашиглах усны хэмжээгээр	-	Жил бүр ашиглалтын хэмжээгээр	
	Шатах, тослох материалын хаягдал, асгаралт гаргахгүй байх арга хэмжээ авч ажилласан.	Үйл ажиллагааны турш	200.0	200.0	2022 он	
	Бороо цас үерийн ус цуглуулахсан байгуулах, тоосжилт дарах зорилгоор хэрэглэх, үерээс хамгаалах далан байгуулах	Боломжит газрыг сонгох ажиллах хугацаанд			2022 он	
Нийт дүн			200.0			
ХӨРС, УРГАМЛАН БҮРХЭВЧ						
Хөрс элэгдэл эвдрэлд орж үржил	Ил уурхай, овоолго байгуулах талбайн үржил шимт хөрсийг хуулж, 2 м-ээс өндөргүй	Үйл ажиллагааны турш	-	ҮАЗардалд	-2022 он	MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг

“Доод бөхөг” элс хайрганы ордын 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /мян.төгрөг/	Нийт зардал /мян.төгрөг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
шим, чийг буурах, гадаргын унаган хэлбэр өөрчлөгдөх	овоолон хадгалах, овоолгыг салхины нөлөөнөөс хамгаалах					тодорхойлох арга, MNS 5850:2008 Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 5915:2008
	Уурхайн дотоодтээвэрлэлтийн замыг хайрган хучилттай болгох	Үйл ажиллагааны турш	-	ҮАЗардалд	2022 он	
Тээвэрлэлтийн улмаас хөрсний эвдрэл үүсэх	Замыг тэмдэгжүүлж, салаа зам гаргахаас сэргийлсэн ухуулах самбар хийж байрлуулах,	Төслийн талбайд			2022 он	
Ахуйн хаягдал, шатах, тослох материал алдагдах, баяжуулах үйлдвэрийн хаягдлыг зайлуулах үед хөрс бохирдох	Шатах, тослох материал, ажилласан тосны хаягдлыг зориулалтын саванд хадгалах, орчинд асарч алдагдахаас сэргийлэх,	Үйл ажиллагааны турш	100.0	100.0	2022 он	
	ШТМ, агуулах болон засварын төвийн талбайг хатуу хучилттай болгож газрын гадарга, хөрс бохирдохоос сэргийлэх	Агуулахуудын орчимд	-		2022 он	
	Хог хаягдлыг тухай бүрт нь ангилан зайлуулах арга хэмжээ авах	Төслийн талбайд		-	Тухай бүрд	
Нийт зардал				100.0		
Сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөөний зардал				1100.0		

2022 онд байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 3

№	Хийгдсэн ажлууд	Зардал, мян.төг	тайлбар
1	Ахуйн шингэн хаягдлыг тусгайлан доторлосон нүхэнд хуримтлуулан битүүмжлэх, ариутгал, устгал хийх	200.0	Бүгд биелсэн Ариутгал 2 удаа хийгдсэн
2	Хөрсийг ямар нэг химийн бодисоор бохирдуулах, шатах тослох материалыг ил задгай асгахыг хориглох		Энэ ажил хэвшсэн
3	Ахуйн болон үйлдвэрийн хог хаягдлыг эмх цэгцтэй төвлөрүүлэх нэг цэг байгуулах	-	Энэ ажил хийгдэж хэвшсэн
4	Машин техникийн үйлчилгээ, засварыг тусгай бэлтгэсэн талбайд явуулж хэвших	-	Энэ ажил хийгдэж хэвшсэн
5	Төв зам болон орд хүрэх зам дагуу, ордын талбай, үйлдвэр орчимд замыг тэмдэгжүүлэх	-	Энэ ажил хийгдсэн
6	Гал түймэр гарахаас сэргийлэх арга хэмжээг авч, түймэртэй тэмцэх багаж хэрэгсэл, булан цэгүүд бэлтгэсэн байх.	-	Энэ ажил хийгдсэн
7	Элс-хайрга олборлох, тээвэрлэх ажлыг геологи, уул техникийн нөхцөл, зураг төслийн дагуу хийх	-	Уулын ажлын төлөвлөгөөний дагуу хийсэн
8	Уурхай орчмын замын тоосыг усалгаа хийж бууруулах	300,0	Төлөвлөгөөний дагуу хийдэг
	дүн	500,0	Бүгд биелсэн

4. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт

Сүүлийн жилүүдэд хотод суурьших хүн амын тоо өсч, хотжилт явагдаж барилга, орон сууц ихээр баригдаж байгаатай холбогдуулан барилгын материалын хэрэгцээ, түүнчлэн хайрганы хэрэгцээ жилээс жилд өссөн нэмэгдэж байна.

Энэ бүтээн байгуулалтын ажилд өөрийн хувь нэмрээ оруулах зорилоор “Итгэл түшиг” ХХК нь Төв аймгийн Алтанбулаг сумын нутагт Доод бөхөг нэртэй газарт Ашигт малтмал, Газрын тосны хэрэг эрхлэх газраас олгосон MV-021098 дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дагуу түгээмэл тархацтай ашигт малтмал хайрга олборлох үйл ажиллагааг 2020 оноос эхлэн явуулж байна.

“Ашигт малтмалын тухай” хуулиар хүлээсэн ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн үүргийн дагуу нөхөн сэргээлтийн ажлыг жил бүрийн ажлын төлөвлөгөөндөө тусган хэрэгжүүлж байна.

2022 оны техникийн нөхөн сэргээлтийн ажилд бульдозер 2ш, экскаватор 1ш, HOWO 1ш техникүүдээр нийт 4 хүний бүрэлдэхүүнтэй 10 хоног 1.8 га талбайд доор дурьдсан хэлбэрээр гүйцэтгэлээ. Ачигч болон бульдозер ашиглан эвдэрсэн талбайг түрж хэвгийжүүлэх, хэлбэржүүлэх ажлыг, нөхөн дүүргэлтийг автомашинаар зөөж тээвэрлэлээ.

Нөхөн сэргээлтийг өөрийн нөөц бололцоо машин техник, хүн хүчид тулгуурлан ашиглалт, олборлолтын явцад үүссэн дотоод болон гадаад овоолго, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанаас гарсан хаягдал чулуулгыг ашиглан нөхөн дүүргэлт хийх, тэгшлэх, шимт хөрсөөр хучиж биологийн нөхөн сэргээлтэд бэлтгэх, налуулах, хэвгийжүүлэх гэх мэт хэлбэрээр хийж хүрээлэн байгаа орчин, хүн малд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүйгээр засаж тохижууллаа.

Хөрс хуулалттай холбоотой үүссэн овон товон гадаргууг ерөнхийд нь сийрүүлэн тэгшлэх, налуу гадаргууг орчных нь гадаргуутай ойртуулан хэлбэршүүлэх, ажиллагаанууд хийгдэж, дараа нь нарийвчлан хэлбэржүүлж, өнгөлөн тэгшлэх ажиллагааг гүйцэтгэлээ.

Нөхөн сэргээлтийн стандартад заасны дагуу хэлбэржүүлэхдээ орчны газрын тогтоцыг харгалзан ойролцоох газрын хэлбэрт аль болох ойртуулан налууугийн өнцгийг үүсгэхийг хичээсэн.

Нөхөн сэргээлтийг:

- Ашиглагдсан орон зайг нөхөн дүүргэх;
- Ашиглагдсан орон зай, ухшийг хэвгийжүүлэх, хэлбэршүүлэх;
- Эвдэрсэн газрыг болон овоолгыг тэгшлэх, гадаргууг нь хэлбэржүүлэн тэгшлэх;
- Овоолгын хажууг хэвгийжүүлэн дэвсэгжүүлэх;
- Тэгшилсэн талбайг нягтаршуулах зэрэг хэлбэрээр хийлээ.

Ачигч ашиглан эвдэрсэн талбайг түрж хэвгийжүүлэх, хэлбэржүүлэх ажлыг, нөхөн дүүргэлтийг автомашинаар зөөж тээвэрлэлээ.

А. Техникийн нөхөн сэргээлтийн шууд зардал: Хүснэгт №4

Д/д	Зардлын нэр	Дүн /мян.төгрөг/
1	Түлш, тослох материалын зардал	15650.0
2	Цалингын зардал	4531.0
	Нийт нөхөн сэргээлтийн шууд зардлын дүн	20181.0

Б. Техникийн нөхөн сэргээлтийн нэмэлт зардал:

Хүснэгт №5

Д/д	Зардлын нэр	Дүн /мян.төгрөг/
1	Хөдөлмөр хамгааллын хувцас	557.8
2	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл	350.0
3	Хоолны зардал	675.9
	Нийт нэмэлт зардлын дүн	1583.7
	НИЙТ ЗАРДАЛ	21764.7

“Итгэл түшиг” ХХК нь нөхөн сэргээлтийн ажлыг хэрэгжүүлэхдээ “Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Нэр томъёо, тодорхойлолт MNS5914:2008” стандартыг голчлон баримтлана. “Уул, уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаар эвдэрсэн газрын ангилал” MNS 5915:2008, “Газар шорооны ажлын үеийн үржил шимт хөрсний хуулалт, хадгалалт” MNS 5916:2008 гэх мэт стандартуудыг мөрдөж ажилласан.

Зарим нэр томъёоны тайлбар

Хүснэгт №6

д/д	Нэр томъёо	Тайлбар
	Газрын эвдрэл	Ашигт малтмал олборлох, геологи-хайгуулын ажил гүйцэтгэх, судалгаа хийх, барилга байгууламж барьж байгуулах, хөрсөн бүрхэвчийн эвдрэл үүсгэхүйц бусад төрлийн ажил гүйцэтгэх, тэрчилэн тухайн орчны гидрологийн горим алдагдах, үүсмэл гадаргуу үүсгэх зэргээр газрын төлөв байдлын бусад шинж чанар өөрчлөгдөх үйл явц
	Эвдэрсэн газар	Эвдрэлийн улмаас аж ахуйн анхдагч үнэ цэнээ алдаж, хүрээлэн буй орчинд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх эх үүсвэр болж хувирсан газар
	Газрын нөхөн сэргээлт	Эвдэрсэн газрын аж ахуйн үнэ цэнэ, бүтээмжийг нь сэргээх, тэрчлэн хүрээлэн буй орчны нөхцөлийг нийгмийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн сайжруулахад чиглэсэн цогц арга хэмжээ
	Газрын нөхөн сэргээлтийн техникийн үе шат	Эвдэрсэн газрыг цаашид аж ахуйн тодорхой зориулалтаар ашиглах зорилгоор бэлтгэл байдлаар нөхөн сэргээх үе шат. Тайлбар: Нөхөн сэргээлтийн техникийн үе шатанд дүүргэлт, булшлалт,

		тэгшлэлт, хажуу налууугийн хэлбэршүүлэлт, хөрс хуулалт, хуулсан хөрс ба үржил шимт чулуулгийг нөхөн сэргээж буй газарт тээвэрлэн хүргэж хучилт хийх, шаардлагатай тохиолдолд усалгаа хийх, зам болон тусгай зориулалтын гидротехникийн зэрэг ажил багтана.
	Хажууг налуулан засах	Ил уурхайн ухашны хажуу болон овоолгын хажуугийн налууугийн өнцгийг багасгах зорилгоор хийх газар шорооны ажил
	Овоолгыг хэлбэршүүлэх	Дараа нь ашиглахад таатай нөхцөл бүрдүүлэх зорилгоор овоолгын хэлбэрийг өөрчлөх

Стандартад зааснаар сэвсгэр хурдас, зөөлөн чулуулагтай 15м хүртэл гүнтэй ил уурхайн эвдрэлд орсон газрыг тухайн газрын анхны төлөв байдалд ойртуулан тэгшилж ургамалжуулах ба хажуу ханын налуу 18⁰–аас ихгүй байхаар заасан.

5. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

2022 онд дүйцүүлэн хамгаалах ажил хийгдээгүй .

6. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Манай уурхайн хүрээнд дээрхи ажил хийгдээгүй.

7. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Манай уурхайн хүрээнд хамааралгүй. Учир нь уурхайн объект орчмын нутаг дэвсгэрт археологи, палентологийн болон түүх, соёлын өв, дурсгалын зүйл байхгүй.

8. Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Манай уурхайн хүрээнд хамааралгүй. Учир нь уурхайд химийн бодис хэрэглэдэггүй.

9. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Бид өөрсдийн үйл ажиллагаанаас үүсэх хог хаягдалын хэмжээг хамгийн бага байлгах , дахин ашиглагдахгүй хог хаягдалыг байгаль орчинд ээлтэй технологиор устгах, булаах ажилд нэн тэргүүний ач холбогдол өгч ажилладаг.

Уурхайн олборлолт явагдаж байгаа мөргөцөг дотор ямар нэгэн хог хаягдал үүсч бий болдоггүй юм. Компанийн захиргааны байр орчимд техникийн хог хаягдал / хатуу/ мөн шингэн хэлбэрийн ахуйн хог хаягдал үүсч бий болоод уг хог хаягдлыг ил задгай хаяснаас болж зуны улиралд янз бүрийн үнэр орж, агаарт уурших замаар хүний эрүүл мэндэд сөрөгөөр нөлөөлөх явдал гарах магадлалтай юм.

Үүнээс болгоомжлохын тулд: Ахуйн шингэн хог хаягдлыг нүх ухаж элс шороогоор дарж ялаа, шумуул шавьж, үнэр гаргуулахгүй арга хэмжээ авч ажиллаж байна.

Техникийн хатуу хог хаягдлуудыг зориулалтын битүү төмөр саванд цуглуулж байгаад тээврийн хэрэгсэлд ачиж хол тээвэрлэж хогний цэгт асгаж байна. Бид өөрсдийн үйл ажиллагаанаас үүсэх хог хаягдалын хэмжээг хамгийн бага байлгах, дахин ашиглагдахгүй хог хаягдалыг байгаль орчинд ээлтэй технологиор устгах, булах ажилд нэн тэргүүний ач холбогдол өгч ажилладаг.

Хог, хаягдалын менежментийн арга хэмжээний зардал

Хүснэгт №7

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал мян.₮	Хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Хатуу хог хаягдлыг тогтмол зайлуулаагүйгээс орчин бохирдох	Ахуйн хаягдлыг ангилах дахин ашиглах зүйлсийг цуглуулах цэг байгуулах, нэгдсэн цэгт тушаах арга хэмжээг авч ажилласан.	Үйл ажиллагааны турш	70.0	70.0x3 сар = 210.0	Сар бүр	Хог хаягдлын тухай хууль болон холбогдох журам, заалтууд
	Хог хаягдлыг цуглуулах савыг битүүмж сайтай хийх, ажилчдынбайр, ШТС зэрэг газарт байрлуулсан.	Үйл ажиллагааны турш			2021 онд	
	Хаягдал дугуй болон төмрийн хаягдлыг ангилан ялган цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлсэн	Үйл ажиллагааны турш	-	-	2021 онд	
	Хаягдал ажилласан тосыг тусгай саванд цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт өгсөн	Үйл ажиллагааны турш	Хэрэглээн ий хэмжээгээр	-	2021 онд	
Шингэн хог хаягдлаар хөрс, газар доорх ус бохирдож болзошгүй	Бие засах газар, бохирын худгийг MNS 5924 : 2015 “Нүхэн жорлон, угаадасны нүх.Техникийн шаардлага” стандартын дагуу барьж ашигласан.	Ажилчдын сууринд	ҮАЗардалд	-	2021 онд	Хот суурины усан хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хууль,
Хийн хаягдал их гарч агаар орчин бохирдож болзошгүй	Агаар бохирдуулах эх үүсвэр тутмын ялгарлыг бууруулах техник технологийн шийдлүүдийг төслийн эхэн үеэс эхлэн шийдвэрлэж, хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авч ажилласан.	Агаар бохирдлын төлбөрийн заалтаар	-	ҮАЗардалд тусгах	2021 онд	Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS5885:2008
НИЙТ ДҮН				210.0		

10. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

Байгаль орчныг хамгаалж, нөхөн сэргээхэд “Бөхөг1” элс хайрганы ордыг ашиглах төслийн ТЭЗҮ, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээ, төслийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, нөхөн сэргээх төсөл, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу ажилласан.

- Уурхайн хүчин чадал бага тул удирдлагын нүсэр бүтэц байх шаардлагагүй юм. Иймд байгаль орчныг хамгаалах, хяналт тавих, нөхөн сэргээлт хийх ажлыг компаний захирал уурхайн дарга, инженерүүд хариуцан гүйцэтгэх бөгөөд жил бүр гүйцэтгэх ажлын хэмжээ болон зардлыг байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгаснаар ажиллав.
- Нөхөн сэргээлт болон байгаль орчныг хамгаалах ажлыг урьдчилан төлөвлөсний дагуу дэс дараалалтай хийж гүйцэтгэсэн.
- Компаны удирдлага нь байгаль орчны холбогдолтой бүх хууль журмын дагуу уурхайн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулахаас гадна хуулийн өмнө хариуцлага хүлээнэ.
- Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний гүйцэтгэлд хяналт шинжилгээ хийлгэсэн дүнг заасан хугацаанд холбогдох байгууллагад хүргэж тайлагнаж байна.
- Уурхайн ажиллагсадын ихэнх нь тоосжилт, дуу чимээ, доргио, чичиргээ ихтэй, температурын эрс өөрчлөлттэй, нөхцөлд ажилладаг тул хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл, зориулалтын ажлын нормт хувцасаар хангаж ажилласан.

11. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөний биелэлт

Тухайн жилийн менежментийн төлөвлөгөөг болон биелэлтийг холбогдох байгуулага болох Байгаль орчин ногоон хөгжлийн ямаар батлуулж, ажилласан болно.

Байгаль орчныг хамгаалах, экологийн тэнцвэрт байдлыг хамгаалж, хадгалах талаар удирдлагын зүгээс онцгой анхаарал тавьж, нөхөн сэргээлт хийсэн талбайг стандартын дагуу хийлгэж, уурхайн ойр орчны хүн малын аюулгүй нөхцөл байдлыг хангах зорилгоор олборлолт хийсэн.

Мөргөцөгийн талбайн ирмэг дагуу хамгаалалт хийж, унаж бэртэхийг сануулсан самбар, тууз татаж орон нутгийн хүмүүст анхааруулга өгч танилцуулах ажлыг зохион байгуулсан байна.

12. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн талаар хийсэн ажил

Уурхайн олборлолтын үед тус орд газарт ажиллаж байгаа, хүнд машин механизм, болон тээврийн хэрэгслүүдийн явах зам дагуу хуурайшилтын үед тоос шороо хийсч орчны агаарыг бохирдуулж, тэнд ажиллаж байгаа хүмүүсийн эрүүл мэндэд сөрөгөөр нөлөөлөх явдал гарч болзошгүй юм.

Орд нь улиралын чанартай ажилладаг учраас ихэнхдээ чийгтэй хур бороотой үед олборлолт явуулдаг тул орчны агаарыг бохирдуулахаар нөлөөлөл ажиглагдахгүй юм.

Агаарын тоосжилт харьцангуй багассан. Хүнд даацын машин явах замууд хийгдэж аж ахуйн нэгжүүд хамтарч өөр өөрийн орчиндоо арчилгаа засвар хийдэг болсон.

Ус нь хими, нян судлалын шинжилгээний тухайн шинжлэгдсэн үзүүлэлтүүдээр химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн 1-р төрлийн цэнгэг зөөлөн, Монгол Улсын “Хүрээлэн буй орчин, Эрүүл мэндийг хамгаалах, Аюулгүй байдал, Ундны ус, Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS-900-2005 стандартын шаардлагыг хангаж байгаа.

13. Дүгнэлт

Байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний тухайн жилийн төсөв, биелэлтийг Хүснэгт №5 -д үзүүлэв.

Хүснэгт №8

д/д	Мэдээллийн төрөл	мян. төг биелэлт	тайлбар
1	Тухайн жилийн байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний нийт төсөв	23574.7	
2	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	500.0	
3	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	210.0	
4	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төсөв	1100.0	
5	Нөхөн сэргээх арга хэмжээний төсөв / техникийн /	21764.7	
6	Нөхөн сэргээх арга хэмжээний төсөв / биологи /		
7	Дүйцүүлэн хамаалах арга хэмжээний зардал	-	
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн талаар хийсэн ажил		
9	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт		
10	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төсөв	-	
11	1. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлийг нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төсөв	-	хамааралгүй

ТЕХНИКИЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ ХИЙХИЙН ӨМНӨ

ТЕХНИКИЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ЗУРАГ

ТЕХНИКИЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ЗУРАГ

ТЕХНИКИЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ЗУРАГ

ТЕХНИКИЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ЗУРАГ

